

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
UČITELSTVÍ Dě-Ov PRO 2. STUPEŇ ZŠ

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

2015 LENKA PINTÍŘOVÁ

KOMPETENCE K UČENÍ:

Na konci základního vzdělávání žák:

- **Vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení**

7. třída: Přemyslovští králové

Cíl: Žáci ve skupině vypracují portfolio materiálů k jednotlivým panovníkům = referát + plakát.

MZP vztahy: Vv, IT

Povinné prvky: podobizny panovníků, důležitá data a informace vztahující se k jejich osobám, místa s nimi spojená, informace o libovolné ženě z jejich doby.

Na začátku roku mohou být rozdány referáty na témata, která se budou probírat a mohou být tímto způsobem zpracované, poté se může ve škole nebo ve třídě udělat výstavka, tak aby děti měly informace pořád na očích.

- **Vyhledává a třídí informace, na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení a praktickém životě**

9. třída: Soumrak kolonialismu

Cíl: žáci za pomoci učebnice doplňují slepý text. Orientace na pojmy a jejich pochopení.

MZP vztahy: Z

Soumrak kolonialismu

Po 2 sv. válce se v Asii a v Africe projevuje dekolonizace. Vysvětli pojem!

.....

Největšími koloniálními velmocemi byly (3 podle množství kolonií + poloha kolonií)

.....

.....

Příčiny dekolonizace (aspoň 2).....

.....

Co je „Rok Afriky“?.....

Kterého roku se týká?.....

Vysvětli vztah pojmů Jihoafrická republika a apartheid.....

.....

Uveď 3 příklady dekolonizovaných států (Afrika + Asie)

.....

.....

Problémy nových dekolonizovaných států (aspoň 2 příklady)

.....
.....

Vysvětli pojem „Hnutí nezúčastněných“

.....

- Operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy

6. třída: Opakování Řecka

Pracovní list

Cíl: žák pomocí příběhů musí na základě indicií poznat, o co nebo o koho se jedná

MZP vztahy: Čj, Vv

Jméno:

Třída:

Představ si, že existuje přístroj, který Ti umožní cestovat časem. Nastavíš jej na období starověkého Řecka a netrpělivě očekáváš, co se bude dít. Celkem můžeš na své cestě získat 28 bodů. Když jich bude alespoň 20, můžeš se vrátit zpět!

1. Objevily se před tebou kamenné hradby města. Před nimi stojí veliký dřevěný kůň. Dej si ale pozor, v jeho vnitřku jsou ukryti bojovníci a vyčkávají na správnou chvíli k útoku. Jaké město vidíš před sebou? Jaký básník o něm napsal dílo ILLIAS? Jakého hrdinu sis zapamatoval(a) z tohoto příběhu? (3 body)

2. Na tvé další pouti tě čeká návštěva u řeckých bohů. Aby sis při návštěvě nepopletl(a) jejich jména a funkce, bude tvým úkolem přiřadit je k jednotlivým jménům. (5 bodů)

1) ZEUS

A) bůh slunce

2) HÉRA

B) bohyně krásy a lásky

3) AFRODITA

C) bohyně moudrosti

4) ATHÉNA

D) vládce bohů

5) APOLLÓN

E) ochránkyně rodinného života

1)____, 2)____, 3)____, 4)____, 5)____

2. *Při návštěvě bohů jsi jistě uspěl(a). Další zastávkou na tvé cestě je Sparta. Pomalu se blížíš k městu a už z dálky slyšíš: „Levá! Pravá!“ Nejspíš si říkáš: „Co to je?“ V tom okamžiku kolem tebe projde skupinka vojáků (i mladých chlapců). Dokážeš popsat, v čem spočívala spartánská výchova? (5 bodů)*
- 4) *Tvrdou spartánskou výchovou jsi už prošel(a), teď je čas na trochu zábavy. Sedíš v divadle v Efesu a sleduješ divadelní představení. Jak se nazývá zdejší divadlo pod otevřeným nebem? Co používají herci, aby se diváci lépe zorientovali, zda je postava kladná nebo záporná? Nakresli jednoduchý plánec divadla. (5 bodů)*

- 5) *V divadle ses dobře pobavil(a) a teď tě čeká něco závažnějšího. Ocitáš se uprostřed rozhodující bitvy. Xerxes pyšně sleduje své loďstvo, to je ovšem poraženo Řeky. O jakou bitvu se jedná? Kdo je Xerxes? Jaký je název celé dlouholeté války? Uved' ještě jednu bitvu této války. Kdo zvítězil? (6 bodů)*
- 6) *Na konci tvé cesty tě očekává ještě jedna slavná událost. Podnikáš výpravy se slavným vojevůdcem, který se z Řecka dostal až do Malé Asie, Indie a Egypta. Jak se tento vojevůdce jmenuje? Jmenuj alespoň 2 bitvy (a jejich letopočty), které s ním vítězně vybojuješ? Jak tento slavný muž skončí svůj život? (4 body)*

- Samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti

8. nebo 9. třída Vznik USA, nebo vznik ČSR

Cíl: Žáci vyhledávají znaky a konkrétní příklady forem a typů států a poté je mezi sebou porovnávají. Snaží se zjistit, jaké v historii byly a v současnosti jsou jejich klady a zápory, případně vytvořit svoji představu státu a jeho fungování – tabulka, vyhledávání informací z hodnotných zdrojů, diskuse.

MZP vztahy: OV, Z

<i>FORMA STÁTU</i>	<i>VÝHODY</i>	<i>NEVÝHODY</i>	<i>PŘÍKLAD V HISTORII</i>	<i>PŘÍKLAD DNES</i>
<i>království</i>				
<i>republika</i>				
<i>federace</i>				
<i>konfederace</i>				

Příklad: *království (české království v dějinách, Velká Británie dnes)*

republika (podstata zřízení republiky v Římě, ČR dnes)

spolkový stát (Švýcarsko, Německo)

federace X konfederace (Ruská federace X USA)

Doplnit např. *kmenová zřízení ve střední Africe apod.*

- Poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich

7. třída: Velká Morava

Cíl: fixace poznatků - cvičný test

MZP vztahy: Čj, Vv

1. část: Vyber správné řešení

<i>Jedním panovníků VM byl:</i>	1. <i>Sámo</i> 2. <i>Rastislav</i> 3. <i>Asterix</i>
<i>Cyril a Metoděj byli:</i>	1. <i>bratři, kteří přišli na Moravu z Řecka a šířili zde křesťanství, proto se nazývají věrozvěsti</i> 2. <i>vojevůdci VM vojska proti Germánům</i> 3. <i>bratři, kteří přišli na Moravu z Arábie a šířili zde islám</i>
<i>Nový jazyk, který na VM přinesli Cyril a Metoděj, se nazývá:</i>	1. <i>čeština</i> 2. <i>řečtina</i> 3. <i>staroslověnština</i>
<i>Písmo pro tento jazyk:</i>	1. <i>hlaholice</i> 2. <i>latinka</i> 3. <i>azbuka</i>

2. Nakresli rotundu

Následuje společná oprava testu a diskuse o tom, která otázka byla problematická. Žáci takto mají šanci zhodnotit své znalosti ve srovnání s ostatními a posoudit, v čem je jejich slabá stránka.

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMU:

Na konci základního vzdělání žák:

- **Kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí.**

7. třída Husitství, Kostnický koncil

Cíl: práce v malých skupinách (3 žáci)

MZP vztahy: Čj, OV

1. skupina představuje žalobce ze strany církve,
2. skupina je Husovým obhájcem.

Skupiny v krátkém vystoupení předvedou soudní proces s Janem Husem na koncilu, každá z nich si musí ze své pozice připravit argumenty. Zbytek třídy potom posoudí jejich argumentování, doplní případné nedostatky a argumentaci. Třída společně zkusí na základě všech informací rozhodnout, proč byl Jan Hus odsouzen.

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ:

Na konci základního vzdělávání žák:

- **Formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu**

6 – 9 třída

Cíl: virtuální rozhovor s historickou osobností – práce ve dvojicích.

MZP vztahy: Čj

Žáci si vyberou libovolnou osobnost z probrané látky a sestaví krátký psaný pomyslný rozhovor. Minimum je 5 položených otázek – o jejím životě, o době ve které žila, o události s ní spojené apod.

Výstupem bude fixace získaných poznatků.

- **Naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje**

9. třída Sametová revoluce 1989

Cíl: uplatnění oral history - pamětník ve třídě

MZP vztahy: OV, Čj

Žáci vyslechnou vyprávění. Úkolem pro každého žáka bude připravit alespoň 1 dotaz pro pamětníka a napsat jej na kartičku. Učitel pak vybere 3 dotazy.

- **Využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi**

6. – 7. třída Odborné instituce – skupinová práce

Cíl: poznání regionálních odborných historických pracovišť

MZP vztahy: Čj

Žáci se rozdělí na skupinky po 4.

Každá skupina si vylosuje určitou instituci zabývající se zkoumáním historických pramenů: archiv, muzeum, galerie, popř. knihovna.

Úkolem bude zjistit jejich místo v obci (nebo nejbližší), popsat jejich činnost a najít zajímavost z konkrétního regionálního pracoviště (o expozici v muzeu, o zajímavém dokumentu v archivu, o nejčastěji vypůjčovaných knihách v knihovně apod.)

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

Na konci základního vzdělávání žák:

- **Účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce**

6. třída Starověký Egypt - Společnost ve starém Egyptě

Cíl: diskuse, věcná argumentace

MZP vztahy: OV

Samostatná práce (nebo práce ve dvojicích)

Žáci si rozlosují funkce – faraón, kněží, vojenští velitelé, písaři, řemeslníci, zemědělci, otroci.

Do příští hodiny si připraví argumentaci o svém „postavení“ a důležitosti pro společnost. V následující hodině diskutují o svých funkcích ve společnosti, především jak jsou jí prospěšní. Diskuzi řídí ten, který má nejvyšší pravomoc, tedy funkci faraóna.

KOMPETENCE OBČANSKÉ:

Na konci základního vzdělávání žák:

- **Respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí**

7. třída Arabská říše, islám

Cíl: systematizovat světová náboženství, aktualizace

MZP vztahy: Čj, Vv, Z

Žáci se rozdělí do skupin, každá si vylosuje jedno náboženství – křesťanství, judaismus, islám, buddhismus...

Žáci ve skupině vytvoří plakát, s prezentací každého náboženství.

Osnova: základní pilíře, název boha, posvátná kniha, hlavní symbol, název a příklad svatyně + další výběrové prvky (počet příslušníků v současnosti, obrázky...)

V jedné hodině všechny skupinky představí ostatním svůj plakát. Následuje diskuse o pozitivních a možných negativních daného náboženství (jaké problémy mohou způsobit apod.).

- **Rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka**

8. - 9. třída ---

Cíl: odhad dobových možností a vyzkoušení reakcí v různých historických situacích

MZP vztahy: OV

Zdravotnická první pomoc při konkrétních historických událostech:

1. zlomenina při boji pravěkého lovce
2. zranění bojovníka u Maratonu šípem
3. úraz Karla IV. při turnaji
4. krvácející rány vojáka v bitvě u sadové 1866
5. úraz elektrickým proudem dělníka v továrně v době průmyslové revoluce...

Výstupem jsou poznatky o první pomoci v krizové situaci.

KOMPETENCE PRACOVNÍ:

Na konci základního vzdělávání žák:

- **Používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky**

7. třída Husitství

Cíl: fixace poznatků, výroba miniatur husitských zbraní (nebo jejich výtvarné ztvárnění)

MZP vztahy: Pracovní výchova

Spolupráce s učitelem dílen – např. sudlice, řemdih, kropáč, pavéza, píšťala, šídlo, okovaný cep...

Modely mohou být využity na výstavku pro fixační účely, později také pro zkoušení.

- **Přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot**

9. třída

Cíl: schopnost argumentace a diskuse

MZP vztahy: OV, Z

Jaké události v dějinách podle vás zásadním způsobem měnily krajinu a ovlivnily životní prostředí?

Vysvětlíte následující historické situace vzhledem k životnímu prostředí. Vždy hledejte pozitiva i negativa.

- Neolit, žďáření lesů a přizpůsobování krajiny
- Počátky získávání drahých kovů v době měděné a železné
- Řím – překonávání přírodních překážek mosty (Pont du Gard), akvadukty, silnicemi (via Appia), umělými přístavy (Kartágo)
- Středověk – obchodní cesty dosud nepřístupným terénem (Alpy), dálkové trasy Evropou
- Novověk – železnice, tunely (dynamit), přehrady
- Moderní historie - změna systému toků řek, změny v životním prostředí (Asuán)...

- Využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření

8. Třída Volba povolání

Cíl: promýšlení profesionální orientace

MZP vztahy: OV, Čj

Samostatná práce

Žák zpracuje krátký referát + úvahu o vybrané profesi.

Referát na téma dějiny vybrané profese (lékařství, kadeřnictví, automobilismu...) – 2 stránky A4.

Úvaha na téma, jaké vlastnosti musí mít osoba, vykonávající toto povolání? Jaké je třeba k této profesi vzdělání? Jaké předpoklady mám pro tuto práci já? 1 stránka A4

- Orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení

8. – 9. třída Podnikání v průběhu dějin

Cíl: účelná práce ve skupině

MZP vztahy: OV, Aj

Skupinová práce.

Žáci se rozdělí do skupin (2-4) podle historických období.

Každá skupina si vytvoří projekt podnikání v daném období – v jakém oboru budou podnikat, co budou vyrábět či prodávat, co k tomu budou potřebovat...

Důležitá je též historická argumentace – jaké prostředky máte k dispozici a proč byste se svým projektem v dané době uspěli.

Žáci sestaví česko–anglický slovníček o 10 pojmech (minimálně) z problematiky svého podnikatelského záměru.